

SVENSKT NÄRINGSLIV

Prioriteringar för Sveriges ordförandeskap i EU 2023

NOVEMBER 2021

Innehåll

Sammanfattning	2
Prioriteringar för Sveriges ordförandeskap i EU 2023	2
1 Inledning: Vad ska EU fokusera på?	4
1.1 Vart tog konkurrenskraften vägen?	5
1.2 Vad vill vi se i framtidens EU?	6
1.3 Fem prioriteringar framåt	7
2 Prioriteringar för Sveriges ordförandeskap i EU 2023	8
2.1 Förstärka och fördjupa den inre marknaden	8
2.2 Ta ledarskapet för frihandel globalt	13
2.3 Främja en grön omställning	16
2.4 Accelerera digitaliseringen	20
2.5 Främja företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet	22

Sammanfattning

Prioriteringar för Sveriges ordförandeskap i EU 2023

Europeiska unionen är Sveriges viktigaste marknad och den viktigaste lagstiftaren. Hela tre fjärdedelar av vår handel sker med de övriga EU-länderna på EU:s inre marknad. Ungefär 700 000 jobb i Sverige finns tack vare vår handel inom EU. Lågt räknat har hälften av alla lagar och regler i Sverige sitt ursprung i EU.

Ett välfungerande EU är därför helt avgörande för företag, jobb och välbefinnande i Sverige – men inget vi kan ta för givet. Tendenser till protektionism gentemot vår omvärld och begränsningar i rörlighet inom EU under pandemin påminner oss återigen om betydelsen av ett enat EU öppet mot omvärlden – och i detta arbete har Sverige en viktig roll att spela. På hemmaplan behövs det en tydligare bild av vilket EU vi vill se i framtiden, kopplat till en mer proaktiv och offensiv EU-agenda. Vad ska EU fokusera på? På vilka områden behöver samarbetet stärkas? Och vad bör EU fokusera mindre på?

Svenskt Näringslivs utgångspunkt är att stärka Europas konkurrenskraft. Idag saknas tyvärr ett mer systematiskt tänk kring konkurrenskraft på europeisk nivå. Någon uppföljare till EU:s tidigare strategier på området i form av Lissabon-strategin och EU 2020 har inte lanserats. En offensiv EU-agenda behövs för att visa riktningen för ett mer konkurrenskraftigt EU med fokus på rätt saker.

Det blir än viktigare när ett flertal frågor inte går i Sveriges och näringslivets riktning. Vi ser lagförslag inom det sociala området som ruckar den svenska modellen, andra förslag som begränsar hur vi kan bruka vår skog och våra råvaror, men också initiativ som skulle göra det svårare för näringslivet att bidra fullt ut till den digitala och gröna omställningen. Därför kan vi, liksom många andra, känna en oro över utvecklingen inom områden där en ökad europeisk reglering inte leder rätt och konkurrenskraften hämmas.

I stället för ökat regelkrångel och ökade krav på administration bör EU fortsätta att undanröja hinder för varor, tjänster, personer, idéer, företag och innovationer – och arbeta med områden som underlättar en sådan utveckling.

I detta arbete för en starkare konkurrenskraft och tillväxt behöver Sverige en mer proaktiv och konstruktiv agenda för att göra sin röst hörd. Svenskt Näringsliv har därför tillsammans med våra medlemsorganisationer tagit fram vår EU-agenda med fem områden som vi vill driva med kraft inför det svenska ordförandeskapet. Dessa fem, med exempel på vad vi föreslår konkret, summeras nedan.

1. Förstärka och fördjupa den inre marknaden

Europeisk konkurrenskraft har sin grund i en stark inre marknad som främjar samordning och transparens mellan medlemsländerna. Ett specifikt område där inre marknaden har outnyttjad potential är i tjänstesektorn. EU-kommissionen noterar i sin senaste industri-

strategi att endast två procent av alla standarder kopplade till tjänstehandel är harmoniserade inom EU. För detta behövs en åtgärdsplan där existerande hinder för en växande tjänstemarknad ses över och konkreta åtgärder tas fram av EU-kommissionen för att undanröja dem. Andra prioriterade frågor i syftet att stärka företagens konkurrenskraft bör vara den fria rörligheten för arbetskraft, att undvika detaljstyrning av det europeiska standardiseringssystemet och arbetet för mer enhetliga marknadskontroller.

2. Ta ledarskapet för frihandel globalt

Handel med omvärlden är för det svenska välståndet helt avgörande och för att handeln ska fungera behövs det förutsägbara och transparenta regler som garanterar öppenhet. Vikten av en positiv handelsagenda som ökar möjligheter till internationell handel är stor för att balansera de allt fler defensiva verktyg som nu tas fram inom EU. Därför bör Sverige aktivt stödja förhandlingar och ratificering av nya frihandelsavtal. Likaså bör Sverige verka för att EU går i täten för reformering av Världshandelsorganisationen (WTO), förbättrar handelsrelationer med Kina och fortsatt utvecklar relationen med USA, bland annat inom det nyinstittade Trade & Technology Council.

3. Främja en grön omställning

Att framgångsrikt klara av den gröna omställningen är en ödesfråga. För att uppnå EU:s skärpta klimatmål, som Svenskt Näringsliv stödjer, måste kommande åtgärder tas fram med sikte på tillväxt. Om inte omställningen innebär att människor samtidigt får det bättre kommer klimatet inte att prioriteras tillräckligt brett. Den gröna omställningen måste därför ske på ett kostnadseffektivt sätt som främjar entreprenörskap och innovationer. Gynnsamma förutsättningar för näringslivet att ställa om till mer cirkulära alternativ, en gemensam miniminivå på CO₂-skatt inom EU och ett mål om försörjningstrygghet för elsystemet är exempel på frågor som alla bör vara prioriterade för det svenska ordförandeskapet.

4. Accelerera digitaliseringen

Näringslivet måste ges bästa möjliga förutsättningar att fortsatt driva den teknologiska utvecklingen framåt. Teknologisk protektionism måste motverkas, samtidigt som teknologisk kapacitet främjas och rätt balans hittas mellan innovation, integritet och öppenhet. Kring dataflöden, datadelning, AI och e-handel behövs därför uppdaterade lagar och regler. Exempelvis bör dataflöden i större utsträckning möjliggöras genom fler adekvansbeslut gentemot tredje land och fler skrivningar i EU:s frihandelsavtal. Därtill bör det svenska ordförandeskapet arbeta med lagstiftning som främjar, och inte begränsar, användandet av tillitsfull AI.

5. Främja företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet

Forskning och utveckling lägger till stor del grunden för en stark konkurrenskraft. Att satsa offentliga medel i av politiken utvalda forskningsprojekt för framtidens teknologier är inte vägen framåt. Det offentliga bör istället skapa väl fungerande regler som gör det möjligt för företag att konkurrera om att ta fram de bästa tekniska lösningarna på lika villkor. Svenskt Näringsliv vill därför se att det svenska ordförandeskapet prioriterar offensiva satsningar i de gemensamma EU-programmen, exempelvis Horizon Europe, där konkurrens fortsatt bör vara utgångspunkten för investeringar och innovation.

1 Inledning: Vad ska EU fokusera på?

Europa är Sveriges närområde. Den Europeiska unionen är inte bara vår viktigaste marknad utan allt oftare också den viktigaste *lagstiftaren*. Hela tre fjärdedelar av all vår handel sker med de övriga EU-länderna på EU:s inre marknad. Ungefär 700 000 jobb i Sverige finns tack vare vår handel inom EU. Lågt räknat har hälften av alla lagar och regler i Sverige sitt ursprung i EU. Ett väl fungerande EU är därför helt avgörande för företag, jobb och välbefinnande i Sverige.

”
Europa och ett fungerande EU är helt avgörande för företagen och jobben i Sverige.

Det sägs ofta att EU är en *krislösningsmekanism* och att det europeiska samarbetet har gått starkt ur många kriser. Kanske blir det så även efter pandemin. Det som hänt under de senaste åren har tydligt visat behovet av en stark sammanhållning i Europa. Tyvärr har vi under pandemin även sett motsatsen – hur den europeiska sammanhållningen brustit. Det finns åtskilliga exempel på att den fria rörligheten inom EU har försvårats, gränser stängts och företag drabbats av onödiga hinder. EU-länderna har inte alltid kunnat stå emot kortsiktiga protektionistiska reflexer, utan infört hinder för personer, företag och transporter av nödvändiga livsmedel och skyddsutrustning. Efter krisen måste därför tilltron till den fria rörligheten stärkas och den inre marknaden fördjupas.

På hemmaplan behöver en tydligare bild av vilket EU vi vill se i framtiden. Vad ska EU fokusera på? På vilka områden behöver samarbetet fördjupas? Och vad bör EU fokusera mindre på?

Det är förvånande att samtal om EU – *vilket EU vi vill ha* och hur en offensiv EU-agenda skulle kunna se ut – är så sällsynta i Sverige. Vi vet vi att vi behöver ett väl fungerande EU, men ändå saknas ofta både en levande, offensiv EU-agenda och ett proaktivt agerande. Vad vill vi att EU ska göra – och *inte* göra? Sverige måste bidra till utvecklingen i Europa genom att vara en stark och trovärdig spelare på EU-nivå. Det kräver att *tydliga positioner* tas fram både inför och under förhandlingarna med insikter om hur EU-lagstiftningen påverkar vår svenska konkurrenskraft. Där är vi inte idag. Det beror inte sällan på att Sverige mobiliserar alldeles för sent när ny lagstiftning initieras inom EU. Det saknas en tydlig struktur där samhällsaktörer med insikter om nya reglers konsekvenser tidigt involveras i processerna. Att reagera först när EU-kommissionen lagt ett färdigt förslag på bordet räcker inte.

”
Det är förvånande att samtalet om EU är så sällsynt i Sverige. Vad vill vi att EU ska göra och inte göra?

Det finns goda möjligheter att påverka utvecklingen i EU och de förslag som läggs fram. Men Sveriges röst behöver höras tidigare, vara tydligare och ha större tyngd. Inte minst det sistnämnda är allt viktigare i och med Storbritanniens utträde ur EU och den tydliga maktförskjutningen mot det tysk-franska samarbetet. Tidig påverkan uppnår vi genom större proaktivitet, tydlighet genom att vara konkreta och tyngd genom att bygga starka koalitioner.

Sveriges röst behöver höjas tidigare, vara tydligare och ha större tyngd.

”

1.1 Vart tog konkurrenskraften vägen?

Svenskt Näringslivs utgångspunkt är att stärka Europas konkurrenskraft. Ett starkt och konkurrenskraftigt EU är en förutsättning för ett starkt och konkurrenskraftigt Sverige. Det handlar om att låta idéer växa, jobb skapas, innovationer utvecklas och ge företagen förutsättningar att vara den motor för tillväxt som krävs i den globala konkurrensen. Öppenhet, fri rörlighet och frihandel gynnar svensk ekonomi och nya jobb. De är förutsättningar för vår välfärd. Vägen dit går via ett EU som fokuserar på sina styrkor och på områden där gemensamma lösningar ger mervärde. Det innebär också att EU inte ska fördjupa samarbetet på områden där enskilda länder har både mandat och bäst förutsättningar att hitta rätt lösningar. Ett sådant område är arbetsmarknaden och frågor som rör den svenska modellen, exempelvis minimilöner. Vår övertygelse är att ett socialt Europa är ett Europa som kännetecknas av hög sysselsättning som grund för goda levnadsförhållanden. Detta uppnås genom konkurrenskraftiga företag.

Men frågan är egentligen större än så: i EU, och definitivt i Sverige, finns många unika förutsättningar och lösningar, inte minst inom industrin, skogs- och gruvnäringarna, som måste få växa och inte hämmas av gemensam lagstiftning. Det gäller våra stora tillgångar inom skogen och malmen, där vi dessutom har möjlighet att skapa lösningar på långsiktiga hållbarhetsutmaningar. Att Sverige värnar dessa möjligheter är en förutsättning för att både Sverige och EU ska lyckas långsiktigt.

EU ska inte fördjupa samarbetet där enskilda länder har både mandat och de bästa förutsättningarna.

”

Idag saknas tyvärr ett mer systematiskt tänk kring konkurrenskraft på europeisk nivå. Någon uppföljare till EUs tidigare strategier på området i form av Lissabon-strategin och EU 2020 har inte lanserats. Men Europa behöver en långsiktig plan för hur vi ska klara den omställning som nu sker inom områden som digitalisering, arbetsmarknad och energi. De geopolitiska utmaningarna är också fler. Världen kommer inte att vänta in Europa på områden där USA och Kina redan har sprungit förbi. Regelverk som läggs fram på det klimat- och miljöpolitiska området bör stämma överens med regelverk på andra områden, exempelvis med det digitala.

Europa behöver en långsiktig plan för hur vi ska klara den omställning som nu sker.

”

Svenskt Näringsliv, med 60 000 medlemsföretag och 50 medlemsorganisationer, både *kan och måste* bidra. Vi är måna om att medverka konstruktivt och proaktivt för att Sveriges röst ska höras tydligare i EU-samarbetet. Vi behöver bli ännu bättre på att i ett tidigt skede föreslå en konstruktiv agenda där det svenska näringslivet kan bidra med konkreta förslag och prioriteringar för att EU ska bli än mer konkurrenskraftigt i framtiden.

1.2 Vad vill vi se i framtidens EU?

EU är Sveriges främsta marknad för både export och import. Den fria rörligheten för varor, tjänster, personer och kapital har gjort att svenska företag kunnat växa på den ”trygga hemmamarknad” som EU i mångt och mycket har blivit. EU:s konkurrenskraft är en förutsättning för våra svenska företags möjligheter att etablera sig och växa samt för vår svenska välfärd.

Svenskt Näringsliv har alltid varit en stark förespråkare för europeiskt samarbete. Vi kan dock, precis som många andra, känna en viss *oro över utvecklingen* inom områden där en ökad europeisk reglering inte leder rätt. Vi hör också tongångar där allt fler medlemsländer vill skapa ett slags europeisk protektionism som i det långa loppet inte skulle gynna den europeiska konkurrenskraften. Europa behöver inte skyddas med murar, Europa behöver stärkas. Att Tyskland och Frankrike kommer överens är i grunden en förutsättning för att EU ska fungera, men alltför ofta sker dialogen med de övriga 25 länderna först när Tyskland och Frankrike redan har ett gemensamt förslag.

Många känner också en oro för att *EU hamnar på fel väg*. Istället för att fortsätta undanröja hinder för varor, tjänster, personer, idéer, företag och innovationer, kommer förslag till detaljregler, ökade krav på administration och ökat regelkrångel. Detta beror inte sällan på medlemsstaternas egna tillämpningar av EU-regler, men det undergräver ändå förtroendet för EU.

Europa präglas av mångfald. Det är en del av utmaningen i att besluta vilken väg EU ska ta i framtiden. Men det är också en styrka om vi låter just mångfalden bestå där den berikar och samtidigt formar gemensamma grundbultar där det behövs för att utveckla EU.

”
Europa behöver
inte skyddas med
murar, Europa
behöver stärkas.

1.3 Fem prioriteringar framåt

Behovet att vara proaktiva och konkreta gäller även näringslivet. Inte minst under pandemins 2020 kunde vi konstatera ett stort genomslag för våra rekommendationer och inspel. Svenskt Näringsliv har därför tillsammans med våra medlemsorganisationer formulerat de prioriteringar som behövs för att *stärka Europas konkurrenskraft och tillväxt*.

”
EU behöver fokusera på de fem områden där det stora mervärdet med samarbetet finns.

Vi är kraftfullt kritiska mot den utveckling vi ser i EU, exempelvis på det sociala området och i begränsningar i användning av svenska råvaror. De är områden där kompetensen fortsatt bör ligga hos de enskilda medlemsländerna. EU behöver fokusera på de fem områden där det stora mervärdet med samarbetet finns. Frågor vi kan och vill driva med kraft inför och under det svenska ordförandeskapet.

De fem prioriterade områdena är:

- Förstärk och fördjupa den inre marknaden.
- Ta ledarskapet för frihandel globalt.
- Främja en grön omställning.
- Accelerera digitaliseringen.
- Främja företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Genom att verka för ett fritt flöde av varor, tjänster, data, kapital och personer på en inre marknad och öppenhet för handel med omvärlden, har EU historiskt gett goda förutsättningar för det som företag gör bäst: skapa jobb, innovation och tillväxt.

2 Prioriteringar för Sveriges ordförandeskap i EU 2023

2.1 Förstärka och fördjupa den inre marknaden

Att förstärka och fördjupa den inre marknaden bör vara Sveriges huvudprioritering inför och under ordförandeskapet det första halvåret 2023. En stark inre marknad stärker Europas konkurrenskraft. Det leder i sin tur till en mer robust ekonomi med bättre förmåga att klara externa chocker.

Grunden för den inre marknaden är ett fungerande regelverk som garanterar fri rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital. De fria rörligheterna är basen för EU:s framgångar, både för varor med hållbara transporter över land och sjöss, men också för personer, vare sig de är arbetstagare, studenter eller entreprenörer, för de tjänster vi känner till idag men också de framtiden bär med sig. Ibland nämns även en ”femte frihet” som några menar är data. Större fokus måste läggas på att minska flaskhalsar i infrastrukturen vid de inre gränserna och på kopplingarna mellan transport-, energi- och digital infrastruktur.

En fungerande inre marknad motverkar nationella särregleringar och stärker samordningen och transparensen mellan medlemsländerna. Då kan överimplementering undvikas och befintliga lagar tillämpas på ett likartat sätt inom EU. Den samlade regelbördan ska alltid beaktas. Regelverket måste vara enkelt att följa så att det möjliggör innovation och nya affärsmodeller. Det ska också vara teknikneutralt, så att det inte hämmar lösningar.

”
Regelverket måste
vara enkelt att följa
så att det möjliggör
innovation och nya
affärsmodeller.

Stärka den europeiska tjänstemarknaden

Tjänstesektorn har stor betydelse för tillväxt och nya jobb. 2019 stod den för 78 procent av BNP inom EU och 24 procent av handeln inom EU. Motsvarande andelar år 2000 var 75 procent respektive 19 procent. Trots detta finns fortfarande flera stora hinder som hämmar utvecklingen av en stark tjänstemarknad för tjänsteföretag som skulle kunna växa globalt. EU-kommissionen noterar bland annat i sin uppdaterade industristrategi att det endast är 2 procent av alla standards för tjänstehandeln som är harmoniserade. Därför behövs en åtgärdsplan på EU-nivå där existerande hinder ses över och konkreta åtgärder tas fram av EU-kommissionen.

Det existerande tjänstedirektivet bör genomföras fullt ut i alla medlemsländer. Det finns fortfarande delar som inte genomförts överallt. Medlemsländerna är dessutom dåliga på att anmäla nya nationella regler vilket ökar osäkerheten för företag. Yrkeskvalifikationsdirektivet är starkt kopplat till tjänstesektorn. När det gäller reglerade yrken är fortfarande flera hundra inom tjänstesektorn reglerade på nationell nivå. Det skapar en betungade administration och försvårar en smidig gränsöverskridande tjänstehandel. Här finns en stor förbättringspotential som Sverige bör bidra till att förverkliga.

”
Det existerande tjänstedirektivet bör genomföras fullt ut i alla medlemsländer.

Främja rörlighet för arbetskraft

Tack vare öppenhet mot omvärlden har Sverige historiskt kunnat ta del av ny kunskap och slå mynt av en lång rad innovationer som lagt grunden för företag och jobb. Dagens svenska näringsliv är starkt internationellt präglat. Nyttan av utländska influenser och kompetenser är stor.

”
Att människor kan röra sig och arbeta där de behövs stärker kompetensförsörjningen och förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt.

För att stärka konkurrenskraften behöver de svenska företagen både kunna rekrytera internationell kompetens och sända ut medarbetare på uppdrag utanför landets gränser. Att människor kan röra sig och arbeta där de behövs stärker kompetensförsörjningen och förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt. Detta gäller såväl inom länder som mellan länder. Företag behöver den bästa kompetensen, oavsett om den finns i Borlänge, Berlin eller Bangkok.

Främja rörligheten för personer inom EU

Den fria rörligheten för personer garanterar EU-medborgares rätt att resa till och stanna i ett annat EU-land för att arbeta, studera, söka jobb, starta egen verksamhet eller leva där som pensionär. Grundprincipen är att EU-medborgare ska ha rätt till samma förmåner som värdlandets medborgare.

Att förbättra ett gemensamt erkännande av kvalifikationer skulle underlätta rörligheten.

Den är också en nyckelfråga för företagens konkurrenskraft. De behov som finns i näringslivet av internationell kompetens måste därför kunna tillgodoses även framgent. Att förbättra ett gemensamt erkännande av kvalifikationer skulle underlätta rörligheten och innebära bättre möjligheter för företagen att klara kompetensförsörjningen. Sverige bör arbeta för att värna och underlätta rörlighet för personer inom EU.

Underlätta personrörligheten till och från länder utanför EU

Arbetskraftsinvandring från länder utanför EU kan stärka kompetensförsörjningen och är en viktig faktor för EU:s konkurrenskraft. Idag finns EU-gemensam reglering av vissa kategorier arbetstagare som kompletterar medlemsländernas nationella lagstiftning på området. Det är dock viktigt att EU-lagstiftningen på området respekterar de nationella regler som är framtagna utifrån behoven i de enskilda medlemsstaterna.

Många företag inom EU är dessutom beroende av att tillfälligt kunna skicka medarbetare till länder utanför EU och ta emot personal från länder utanför EU. EU bör bland annat genom frihandelsavtal underlätta personrörlighet för tjänsteresor till och från länder utanför EU.

EU bör genom frihandelsavtal underlätta personrörlighet för tjänsteresor till och från länder utanför EU.

Säkerställa en snabb och smidig europeisk standardiseringsprocess

Svenska och europeiska företag gynnas av gemensamma tekniska krav i europeiska och internationella standarder. De gör att företagen inte behöver anpassa sin produktion till olika kravspecifikationer. Internationella standarder ger i förlängningen minskade produktionskostnader. Därför är det av strategisk vikt att i så stor utsträckning som möjligt påverka det tekniska innehållet i internationella standarder. Detta kräver i sin tur att den europeiska standardiseringsprocessen är snabb och smidig för att kunna anpassa europeiska standarder till den senaste tekniska utvecklingen. Då kan europeiska standarder bli normgivande även på global nivå.

Den ökade detaljstyrningen av både det Europeiska standardiseringssystemet (ESS) och det tekniska regelverket i EU är därför oroväckande. Det leder till en minskad flexibilitet i ESS och en fördröjning i framtagandet av marknadsanpassade europeiska standarder. Detta är ingen liten fråga eftersom det begränsar den inre marknaden och i förlängningen de europeiska företagens globala konkurrenskraft.

Sverige måste föra en aktiv dialog med EU:s institutioner och medlemsländer för att tillsammans med de europeiska standardiseringsorganisationerna säkerställa att detaljstyrning av det europeiska standardiseringssystemet undviks.

”
En detaljstyrning av det europeiska standardiserings-systemet måste undvikas.

Ökad harmonisering av immaterialrätten

Kunskapsintensiva företag står för en stor del av både Sveriges export och EU:s export till omvärlden. Immaterialrätten får sällan stort utrymme i olika exportstrategier i Europa. Det är förvånande med tanke på hur viktig den är för att skydda innovationer.

Immaterialrätten har sin grund i internationella konventioner och avtal och är därmed internationell till sin karaktär. Men immaterialrätten bygger samtidigt på den så kallade territorialitetsprincipen, som enkelt uttryckt innebär att rättigheterna är kopplade till ett visst territorium. I en del länder finns en bristande respekt för existerande rättigheter.

Inom EU har stora insatser gjorts för att harmonisera olika delar av immaterialrätten. Det arbetet behöver intensifieras ytterligare, inte minst inom upphovsrätten.

Idag kan företag som verkar i flera länder behöva skriva olika avtal kring rättigheterna i olika länder. Ibland måste de även anpassa sina affärsmodeller till de regelverk som finns. Transaktionskostnaderna kan bli stora i relation till rättighetshandlingen. I vissa fall, även i relation till länder inom EU, är rättsläget så oklart att många frågor inte kan ges entydiga svar. Genomförandet av det senaste upphovsrättsdirektivet kommer tyvärr inte att minska problemen utan snarare leda till ännu större skillnader mellan medlemsländerna.

En ökad harmonisering av immaterialrätten bör därför ligga högt upp på Sveriges agenda. Det skulle förbättra företagens möjligheter att skydda sina innovationer och sänka deras transaktionskostnader. Sverige bör också aktivt arbeta med frågor kring verkställighet, inte minst internationellt. Ofta betonas innovationer och deras betydelse för vår handel med omvärlden, men vi behöver också fokusera på immaterialrätten som är en förutsättning för export av nya idéer och innovationer.

”
En ökad harmonisering av immaterialrätten bör ligga högt upp på Sveriges agenda.

Säkerställa att kunskapsbaserade tillgångar tas tillvara

För att få utväxling på kunskapsbaserade tillgångar behöver olika avtal användas. Det handlar om exempelvis patent- och know-howlicenser eller om upphovsrättsliga avtal för att använda programvara. I praktiken är hanteringen av avtal väl så viktig som rättighetens existens i sig.

På flera områden där rättighetshandling kan ses som ett problem handlar det om dålig avtalshandling. Det är alltså inte lagändringar som primärt behövs utan ändrade ageranden. Dessa frågor kopplar till andra delar av EU-rätten, där den immaterialrättsliga dimensionen ofta glöms bort.

Två områden kan lyftas särskilt:

1. Samverkan inom forskning och utveckling (FoU). Förhandlingar om FoU-samverkan drar ofta ut på tiden. En huvudanledning är oenighet kring fördelningen av immaterialrättigheterna. Idag görs forskningsavsättningar där det senare inte går att använda resultaten på grund av dåligt skrivna avtal eller där patent inte kan sökas eftersom information har hanterats felaktigt. I samband med finansiering av forskningsprojekt kan och bör tydligare skrivningar användas för att säkerställa att forskningsresultaten kan nyttiggöras. Det är inte fråga om att föreslå en enda lösning, utan om att visa på olika lösningar och deras konsekvenser.
2. Offentlig upphandling. Hanteringen av immaterialrättigheter vid offentlig upphandling är ofta kontraproduktiv, till stor del beroende på en utbredd okunskap om immaterialrätt hos offentliga aktörer. Det görs ibland alltför stora rättighetsförvärv, vilket gör att företag inte kan bygga vidare på kunskap de investerat i. Det förekommer också alltför små rättighetsförvärv, vilket gör att syftena bakom upphandlingen inte kan uppnås. Genom en tydlig strategi kring hur avtalen kan användas bättre går det att undvika misstagen.

Enhetlig marknads kontroll inom EU

För att garantera att produkter inte innebär någon fara för hälsa, miljö eller säkerhet krävs en väl fungerande marknads kontroll. Den behövs också för att säkerställa att konkurrensen inte snedvrids på den inre marknaden. Sverige och EU bör därför arbeta för en enhetlig marknads kontroll och tillsyn av produkter och aktörer. Denna bör även omfatta varor från tredjeland. Det innebär att marknads kontrollmyndigheter inom EU ska dela information om utförda kontroller och godkänna varandras testresultat.

En EU-rättslig standard för gemensamma revisioner

Otydliga och komplicerade skatteregler resulterar ofta i tvister och ökar risken för dubbelbeskattning. Förutom EU:s tvistlösningsdirektiv behövs åtgärder för att förebygga uppkomsten av skatte tvister. Från ett företagsperspektiv skulle exempelvis en EU-rättslig standard för gemensamma gränsöverskridande revisioner (Joint Audits) leda till ökad förutsägbarhet för företag, färre tvister och ett effektivare utnyttjande av såväl tid som ekonomiska resurser. Gemensamma revisioner kan förhindra att olika medlemsstater i sin myndighetsutövning kommer till olika slutsatser med efterföljande tvister och risk för dubbelbeskattning.

Otydliga och komplicerade skatteregler resulterar ofta i tvister och ökar risken för dubbelbeskattning.

”

Förenkla och effektivisera skatterapportering inom EU

Den tekniska utvecklingen har potential att kraftigt förenkla företagens kostnader för regelefterlevnad genom att rapporteringsskyldigheter harmoniseras och effektiviseras.

Tyvärr ser många länder de egna lösningarna som de bästa. Konsekvensen blir att företag kan tvingas anpassa sig efter 27 olika regelverk och formulär inom EU. I dagsläget är det svårt även för experter att få en överblick över de olika rapporteringskraven inom momsområdet. Rapporteringskrav blir därmed direkta handelshinder.

Digitaliseringen kan möjliggöra förenklingar – men bara om de underliggande reglerna tillåter det. Idag är reglerna alltför komplexa och omoderna för att kunna programmeras. Dessutom bör nödvändiga uppgifter endast rapporteras en gång, inte flera. En sådan harmonisering av skatteförfarandet skulle få positiva effekter för både företag och medlemsländer och dessutom förenkla handeln på den inre marknaden.

2.2 Ta ledarskapet för frihandel globalt

Handel med omvärlden är helt avgörande för välbefindandet i Sverige och inom EU. Företagens export skapar inkomster, jobb och välfärd. Men importen är lika viktig. Utan den skulle näringslivet inte vara konkurrenskraftigt och utbudet av konkurrenskraftigt prissatta och högkvalitativa varor och tjänster mycket mindre.

En öppen, global handel har gjort EU till den största aktören på den globala handelsarenan och en viktig region att göra affärer med och investera i. Transparenta och förutsägbara handelsregelverk som skapar förutsättningar för företagen måste därför vara grunden för handelspolitiken. Under ordförandeskapet måste Sverige bygga vidare på och utveckla vår långa tradition av frihandel.

Sverige bör arbeta för att upprätthålla och skapa förutsägbara och transparenta regler som underlättar företagets handel. Det är företagen som handlar, inom EU och på den internationella marknaden. Därför måste handelsreglerna anpassas till näringslivet och företagen själva kunna bestämma över sina värdekedjor och produktionsnätverk.

Sverige bör arbeta för att upprätthålla och skapa förutsägbara och transparenta regler som underlättar företagets handel.

Viss kapacitet och produktion behöver säkras inom Europa. EU behöver identifiera vilka hinder som föreligger för att konkurrenskraftig produktion inom EU ska kunna utvecklas, exempelvis av de råvaror som är kritiska och där det finns hög risk för störningar i leveranskedjor eller geopolitiska påtryckningar. Att EU kan ses som ett attraktivt och konkurrenskraftigt alternativ för investeringar och utveckling av hållbara värdekedjor från råvara till färdig produkt ökar EU:s egen motståndskraft. Det är exempelvis viktigt att EU inte skapar hinder för gruvnäringen eller skogsnäringen inom EU i en värld där konkurrensen ökar.

Tillsammans med våra nordiska grannländer kan Sverige bidra med lösningar som möjliggör klimatomställningen genom innovationer, ny teknik, export av klimatvänliga lösningar och hållbart producerade metaller och skogsbaserade produkter. Målet är en stabil frihandel med möjligheter att utveckla framtidens lösningar.

EU behöver identifiera vilka hinder som föreligger för att konkurrenskraftig produktion inom EU ska kunna utvecklas.

Driva en positiv handelsagenda

Det förs nu fram en stor mängd förslag som syftar till att på olika sätt, och med olika bevekelsegrunder, minska möjligheten att handla med omvärlden. Några av dessa förslag har vi förståelse för, och vissa kan vi stödja aktivt. De syftar till att minska säkerhetsrisker för EU och det europeiska näringslivet samt minska klimatpåverkan och hindra orättvis konkurrens. EU bör även arbeta för att unionen – tillsammans med likasinnade handelspartners – ska stå upp för europeiska näringslivsintressen när dessa hotas av rent politiska skäl i strid med WTO-principer.

Om sådana förslag utformas (förhandlas) under det svenska ordförandeskapet bör Sverige verka för att lagstiftningen blir så proportionerlig och så lite handelsstörande som möjligt, givet sitt syfte, och att lagstiftningen inte utvecklas till förtäckt protektionism. Men det är minst lika viktigt att EU driver en positiv handelsagenda som ökar handelsmöjligheterna. Under det svenska ordförandeskapet kommer sannolikt förhandlingar om frihandelsavtal med Indien, Indonesien med flera länder att pågå. Sverige bör aktivt stödja dessa förhandlingar. Det kan också vara så att avtalet mellan EU och Mercosur då är moget för ratificering i Europaparlamentet, vilket Sverige i allra högsta grad aktivt bör stödja.

Dessutom bör Sverige driva på för att aktivt utnyttja de inbyggda möjligheter som finns i redan ingångna frihandelsavtal, särskilt det för oss viktiga avtalet med Storbritannien (TCA), men också avtalet med Kanada (CETA) och andra frihandelsavtal med outnyttjad utvecklingspotential. En stor del av värdet i dessa avtal ligger i att aktivt förebygga regulativa handelshinder. Detta kräver arbete. Avtalen ska ses som ett samarbetsforum, inte bara som en statisk text.

”
Det är minst lika viktigt att EU driver en positiv handelsagenda som ökar handelsmöjligheterna.

Förbättra handelsrelationen med Kina och USA

USA

Tillsammans står EU och USA för cirka en tredjedel av världens BNP och för nästan en tredjedel av den globala handeln med varor och tjänster. Med en ny administration på plats i USA bör vi ytterligare stärka våra bilaterala band. Sverige bör därför under ordförandeskapet prioritera att stärka handelsrelationen med USA.

Den långsiktiga visionen bör vara att EU och USA återupptar förhandlingarna om ett omfattande frihandelsavtal. Det är tänkbart att inleda med förhandlingar om tull-sänkningar på industrivaror och samarbete om standarder och ömsesidigt erkännande på de områden där sådana förhandlingar är politiskt och administrativt framkomliga. Förhandlingarna kan sedan, om politiskt möjligt, omfatta andra områden, inklusive handel med tjänster, offentlig upphandling, immaterialrätt och jordbruk.

”
Med en ny administration på plats i USA bör vi ytterligare stärka våra bilaterala band.

Sverige bör under ordförandeskapet driva en ambitiös agenda i det nyinrättade rådet för handels- och teknologifrågor (Trade and Technology Council). Vi ser gärna att rådet diskuterar frågor om bland annat artificiell intelligens, dataflöden, gemensamma standarder och grön teknikutveckling. Vidare måste en ny lösning för företag att säkert kunna överföra data mellan EU och USA hittas och upprätthållas.

”
En ny lösning för företag att säkert kunna överföra data mellan EU och USA måste hittas och upprätthållas.

Svenskt Näringsliv vill också att Sverige driver att EU och USA ökar samarbetet kring frågor och initiativ relaterade till klimatförändringarna, såsom kampen mot avskogning, utvecklingen av olika gränjusteringsmekanismer för CO₂-utsläpp, för att förhindra att dessa blir onödigt handelshindrande och/eller inkompatibla.

Det behövs också en gemensam insats med USA för att reformera WTO, och för att sätta tryck på Kina att följa WTO:s regler och ändra sitt beteende inom områden som subventioner och statsägda företag.

Kina

Kina är en central handels- och investeringspartner för EU. Den kinesiska marknaden har varit en viktig marknad i generationer för många svenska företag. Den representerar fortfarande stora möjligheter. Samtidigt finns det fortfarande brister i marknadstillträdet till Kina inom vissa sektorer. Kinas statsledda ekonomiska system skapar ofta en obalans där inhemska företag premieras över utländska.

”
Investeringsavtalet mellan EU och Kina (CAI) har potential att förbättra marknadstillträdet och investeringsvillkoren för europeiska företag på den kinesiska marknaden.

Svenskt Näringsliv anser att investeringsavtalet mellan EU och Kina (CAI) har potential att förbättra marknadstillträdet och investeringsvillkoren för europeiska företag på den kinesiska marknaden. Avtalets bestämmelser om marknadstillträde och regler om ”level playing field” (statsägda företag, subventioner, tvingande teknologi-överföring) är ett steg i rätt riktning. Avtalet ger också EU en plattform för samarbete som ökar möjligheterna att trycka på för att Kina ska respektera mänskliga rättigheter. Avtalets betydelse ska inte överdrivas, men det utgör ett framsteg.

Svenskt Näringsliv vill att Sverige under ordförandeskapet arbetar för att förbättra handelsrelationen med Kina och, om politiskt lämpligt, driver att investeringsavtalet ratificeras och implementeras inom EU och Kina så att företag kan börja dra nytta av avtalets olika delar.

Driva reformering av Världshandelsorganisationen

De gemensamma reglerna och principerna inom Världshandelsorganisationen (WTO) har inneburit enorma fördelar för medlemsländernas handel och skapat jobb och välfärd runt om i världen. Organisationen måste dock reformeras och moderniseras på flera sätt för att fungera bättre i framtiden. Med Sverige som ordförandeland bör EU fortsätta att leda reformeringen av WTO och för att nya, ambitiösa handelsregler ska förhandlas fram.

”
Med Sverige som ordförandeland bör EU fortsätta att leda reformeringen av WTO och för att nya, ambitiösa handelsregler förhandlas fram.

Sveriges linje bör vara att EU prioriterar att de plurilaterala förhandlingarna om ett e-handelsavtal avslutas och att nya regler kommer på plats så snart som möjligt. Det är viktigt att avtalet innehåller regler om dataflöden och datalokalisering samt leder till förbättrat marknadstillträde.

Sverige bör vara aktivt inom WTO för att både stärka efterlevnaden av nuvarande regler för industrisubventioner och för att nya regler om förbjudna subventioner och statsägda företag kan förhandlas fram. Som ett minimum bör länderna inom WTO kunna enas om mer transparens när det gäller de statsstöd som delas ut i världen. Målet bör vara samma nivå av transparens för industrisubventioner som de som redan finns för jordbrukssubventioner.

Vi vill också se att förhandlingarna om tjänstehandel återupptas, samt att förhandlingar om ett avtal om hälso- och sjukvårdsprodukter initieras. Dessutom bör man diskutera regler för att främja handel med varor och tjänster som kan bidra till bättre miljö, klimat och cirkulär ekonomi.

Sverige bör under ordförandeskapet driva att EU fortsätter att prioritera en reformering av WTO:s överprövningsorgan. WTO:s medlemmar måste ta ansvar och göra åtaganden i enlighet med deras verkliga ekonomiska utvecklingsgrad och kapacitet. Särskild och differentierad behandling är en svår fråga som kräver stora ansträngningar under kommande år.

Slutligen måste former för ett närmare etablerat samarbete mellan WTO:s medlemmar och näringslivet hittas. Samrådsförfaranden bör upprättas för att inhämta näringslivets synpunkter på ett strukturerat och kontinuerligt sätt. Detta kan bland annat ske genom ett rådgivande organ och genom regelbundna konsultationer och hearings om särskilda förhandlingar.

2.3 Främja en grön omställning

Energi, klimat och miljö är högprioriterade områden för den nuvarande EU-kommissionen. I början av mandatperioden publicerade kommissionen en europeisk grön giv – ett åtgärds paket för att möjliggöra och driva på en grön omställning för Europa (European Green Deal, EGD). Bland annat lyfts tillgång till råvaror som en strategisk säkerhetsfråga för EU:s ambition att genomföra den gröna given. Inom ramen för denna stakar EU-kommissionen ut en färdplan med en mängd lagstiftningsinitiativ och strategier som presenteras under mandatperioden. Det

är centralt att denna lagstiftning inte hindrar den råvaruproduktion som samtidigt ska möjliggöra klimatomställningen.

Frågan är bred och omfattande. Svenskt Näringsliv har inledningsvis valt att lyfta tre områden som är viktiga att fokusera på inför och under det svenska ordförandeskapet.

EU:s skärpta klimatmål måste kombineras med tillväxt

Inom ramen för den gröna given har EU antagit en klimatlag som binder unionen att bli klimatneutral till år 2050. Klimatlagen skärper även ambitionsnivån för koldioxidutsläpp till år 2030 från 40 procent till 55 procent. För att uppnå detta ska all relevant lagstiftning på klimat- och energiområdet revideras under kommande år.

Svenskt Näringsliv stödjer EU:s långsiktiga målsättning att nå netto nollutsläpp senast år 2050. Vi deltar aktivt i diskussionen om hur man bäst implementerar det skärpta 2030-målet.

Det är dock viktigt att en grön omställning sker på ett kostnadseffektivt sätt som främjar entreprenörskap och innovationer. När styrmedel på klimatområdet utvecklas är det dessutom angeläget att de företag som gått före och redan minskat sina utsläpp inte missgynnas. Det är med teknik, innovationer och utveckling av en hållbar infrastruktur som klimatutmaningarna bäst kan lösas.

”
Det är med teknik, innovationer och utveckling av en hållbar infrastruktur som klimatutmaningarna bäst kan lösas.

De utmaningar vi står inför när det gäller klimatförändringar är inte begränsade till Europa. Därför behövs fungerande globala system. Det är av stor vikt att EU minskar utsläppen och samtidigt säkerställer att europeisk konkurrenskraft bibehålls. Vi bör alltid betona att minskade utsläpp måste kombineras med tillväxt om EU på riktigt ska bli en förebild värd att följa. Samtliga medlemsländer och sektorer behöver ta sitt svar i klimatarbetet.

En inre cirkulär ekonomi

En rad nya åtgärder lyfts fram i den handlingsplan för cirkulär ekonomi som EU-kommissionen presenterade i mars 2020. De föreslagna åtgärderna kommer att utvecklas i högt tempo under de kommande två åren, i huvudsak inom Kommissionens *Sustainable Product Initiative*. Kommande produktregleringar innebär stora förändringar för näringslivet i form av design och tillverkning av produkter, förändrade kundrelationer och nya cirkulära affärsmodeller.

Svenskt Näringsliv stödjer generellt initiativen som kan stärka EU:s inre marknad vilket är centralt för att de cirkulära affärsmodellerna ska kunna utvecklas i stor skala och bli lönsamma. Harmoniserade regelverk är nödvändiga för att inte hämma de cirkulära flödena. Näringslivet har en viktig roll i att lyfta behovet av teknikneutralitet och undvika detaljreglering, samt att verka för att kommande krav på rapportering hålls på en rimlig nivå.

Näringslivet har en viktig roll i att lyfta behovet av teknikneutralitet och undvika detaljreglering.

Fokus för arbetet kring cirkulär ekonomi på EU-nivå bör också vara att ta bort hinder och luckor i befintlig EU-lagstiftning som står i vägen för de nya affärsmodellerna. Det kan handla om en ökad harmonisering av regelverk genom likvärdig implementering i medlemsstaterna och en begränsning av nationella särregleringar.

Avfallsdefinitionen inom EU bör förändras så att färre material och produkter klassas som avfall. EU:s förordning för gränsöverskridande avfallstransporter (1013/2006) behöver även den revideras för att underlätta gränsöverskridande transporter inom unionen och främja effektiva cirkulära material- och produktflöden.

EU-kommissionens Kemikaliestrategi som publicerades hösten 2020 har starka kopplingar till arbetet med den cirkulära ekonomin. Strategin omfattar bland annat en kommande revidering av den för näringslivet viktiga REACH-förordningen vilken omfattar registrering, utvärdering, tillstånd och begränsning av kemikalier. Det är viktigt att näringslivet är engagerat i revideringen.

Den cirkulära ekonomin ska vara en pådrivande faktor till att Europa blir världens första klimatneutrala kontinent till så låg kostnad som möjligt. Insatser för omställningen till en cirkulär ekonomi ska därför skapa gynnsamma förutsättningar för näringslivet att ställa om till lönsamma cirkulära affärsmöjligheter med bibehållen eller ökad konkurrenskraft. Hur detta görs har Sverige och svenska företag stor kunskap om och kan därför vara pådrivande för utvecklingen inom hela EU under det svenska ordförandeskapet.

Den cirkulära ekonomin ska vara en pådrivande faktor till att Europa blir världens första klimatneutrala kontinent till så låg kostnad som möjligt.

Det behövs även ett ökat globalt samarbete för att få fram fler globala standarder, överenskommelser och hantering av handelshinder för cirkulära material- och produktflöden.

Energiunionen 2.0 – mål för försörjningstrygghet

Energisektorn och energimarknaderna, såväl nationellt som internationellt, står inför stora utmaningar till följd av klimatomställningen. Utbygganden av förnybar, väderberoende kraft sker i snabb takt över hela Europa med kraftigt växande utbud och lägre priser som följd. De planerbara men dyrare kraftslagen konkurreras ut, vilket påverkar försörjningstryggheten. Vi riskerar att få en konflikt mellan å ena sidan klimatmålsättningar och å andra sidan åtgärder som ökar försörjningstryggheten.

”
Vi riskerar att få en konflikt mellan å ena sidan klimatmålsättningar och å andra sidan åtgärder som ökar försörjningstryggheten.

Klimatmålen styr alla medlemsländer mot samma produktionsmix. Detta gör Sveriges, men även andra länders, energisystem mer sårbara. Ökad andel förnybar elproduktion i vårt elsystem ökar beroendet av import från närliggande länder. Givet samvariationer i den väderberoende elproduktionen mellan medlemsländer stiger risken att bristsituationer uppstår på flera ställen samtidigt. I dessa situationer spelar EU-reglering stor roll för hur medlemsstaterna kan hantera bristsituationen.

Sverige har byggt sin strategi för försörjningstrygghet på marknadsbaserade lösningar, medan många EU-länder hanterar energikriser genom en högre grad av statlig intervention. EU-regleringar ställer krav på solidaritet, samt på regionala överenskommelser om försörjningstrygghetsåtgärder och ger en riktning för harmonisering mellan medlemsstaters regleringar på området. Det kvarstår fortfarande väsentliga skillnader.

Detta gör att Sverige i en energikris kan hamna i en ofördelaktig position, med exempelvis begränsade möjligheter till import av kraft.

För att nå ett hållbart energisystem måste det finnas ett mål om försörjningstrygghet för elsystemet. Detta är en förutsättning för att EU:s klimatmålsättning ska kunna uppnås. Det behövs även en harmonisering och koordinering på EU nivå av nationella regelverk för försörjningstrygghet.

”
För att nå ett hållbart energisystem måste det finnas ett mål om försörjningstrygghet för elsystemet.

Allt större samvariation av förnybar kraftproduktion i Europa skapar större behov av kraftöverföring från närliggande områden. Därför är en EU-gemensam planering av effektbalansen nödvändig i ett allt mer integrerat europeiskt elsystem.

Verka för miniminivå avseende CO₂-skatt i energiskattedirektivet

Parisavtalet och den gröna given sätter ambitiösa klimatmål för EU. För att målen ska uppnås krävs att EU vidtar effektiva åtgärder.

CO₂-komponenten i bränslebeskattningen är och har varit ett effektivt styrmedel för att reducera utsläppsnivåerna i Sverige och övriga nordiska länder. Mot bakgrund av detta bör Sverige inom ramen för den pågående översynen av energiskattedirektivet, ETD, verka för att det införs en gemensam miniminivå avseende CO₂-skatt på skattepliktiga bränslen som inte omfattas av utsläppshandelssystemet EU ETS.

En gemensam miniminivå på CO₂-skatt inom EU skulle öka incitamentet för hela EU att minska utsläppen. Samtliga EU-länder skulle i större utsträckning bidra till att uppfylla de gemensamma klimatmålen. För svenska företag skulle det innebära en mer rättvis konkurrens då även företag i andra EU-länder får betala ett pris för sina utsläpp.

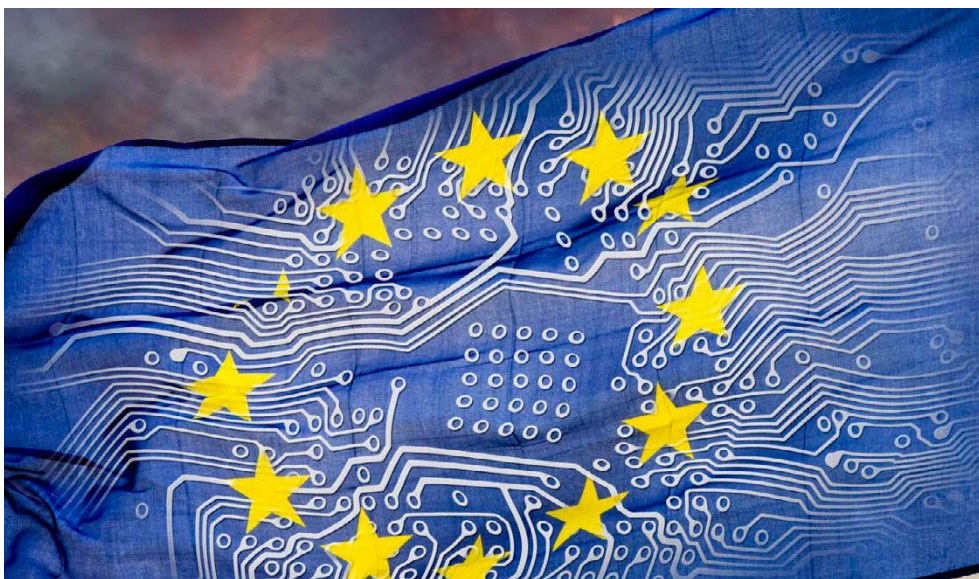
”
En gemensam miniminivå på CO₂-skatt inom EU skulle öka incitamentet för hela EU att minska utsläppen.

2.4 Accelerera digitaliseringen

Reformer som underlättar både privat och offentlig sektors användning av data och artificiell intelligens (AI) är nödvändiga för att nå hållbarhetsmål och stärka den internationella konkurrenskraften. Näringslivet är pådrivande, men lagar och regler måste uppdateras för att frigöra potentialen i den tekniska utvecklingen. Därför behöver Sverige tillsammans med andra EU-länder verka för att säkerställa möjligheten till dataflöden, e-handelsavtal, datadelning och AI-användning.

För att samhället ska få full utväxling av teknikutvecklingen behövs ett batteri av åtgärder som stärker användningen av data och AI. Det krävs även en samlad process och tydlig uppföljning för att säkerställa internationella dataflöden, ökad användning och tillgänglighet till data samt ett regelverk som främjar AI-tillämpningar. Digitaliseringen ställer höga krav på att de kunskapsbaserade tillgångarna tas tillvara på bästa sätt.

”
Sverige behöver tillsammans med andra EU-länder verka för att säkerställa möjligheten till dataflöden, e-handelsavtal, datadelning och AI-användning.

Säkerställ internationella dataöverföringar och e-handel

Möjligheten att överföra data mellan olika aktörer och länder är central för att få full utväxling av digitaliseringen. Dataöverföringar är också i växande utsträckning en förutsättning för internationell handel.

Men reglerna för överföring av persondata utanför EU hindrar och begränsar internationellt utbyte och handel. EU-domstolens praxis ställer omfattande utredningskrav på enskilda bolag i varje enskilt fall för eventuell rätt att överföra allt ifrån kontaktuppgifter till känsliga hälsodata. Kostsamma och tidskrävande processer försvårar i synnerhet handeln för små och medelstora företag, men även större bolag tyngs av betydande kostnader och osäkerhet om överföring kommer att kunna ske.

EU-kommissionen måste förenkla överföringsmekanismerna för internationella dataflöden och stödja näringslivet i de krav som ställs för att kunna använda dem. Kommissionen behöver prioritera arbetet med att anta adekvansbeslut med så många länder som möjligt då dessa underlättar datautbyte avsevärt. För övriga länder behöver EU-kommissionen ta över företagets riskanalys av mottagarlandets dataskyddsregler och övervakningssystem, som löpande måste genomföras.

Digitala handelshinder måste undanröjas. Sverige bör driva på EU-kommissionen för att ambitiösa regler om dataflöden inkluderas i EU:s frihandelsavtal. Skrivningarna behöver även bli mer ambitiösa för att säkerställa att data kan flyttas över gränser och samtidigt hantera datalokaliseringsskrav, det vill säga krav på var företag lagrar data.

För en stark konkurrenskraft är det av stor vikt att teknologisk protektionism motverkas i EU, samtidigt som teknologisk kapacitet främjas. Det är marknadsmekanismerna som ska driva utvecklingen framåt. Såväl offentlig som privat verksamhet behöver ha tillgång till den mest avancerade tekniken. Effektiv och säker datahantering ska stå i centrum.

”
För en stark konkurrenskraft är det av stor vikt att teknologisk protektionism motverkas i EU, samtidigt som teknologisk kapacitet främjas.

Stärk innovationsklimatet med principbaserade och teknikneutrala lagar

En accelererad digitalisering bygger på ökad dataanvändning. Det måste bli tekniskt enklare och juridiskt säkert att frivilligt dela data. Sverige behöver verka för principbaserade och teknikneutrala lagar som innebär förutsägbarhet för investeringar.

Sverige bör också verka för att det europeiska standardiseringssystemet (ESS) tar fram marknadsrelevanta tekniska standarder som kan utvecklas till normgivande internationella standarder. Detaljstyrning av arbetet måste här undvikas.

För att stärka innovationsklimatet är det också angeläget att införa så kallade reglerade sandlådor och experimentklausuler i existerande och nya regelverk.

Svenskt Näringsliv vill också se att checklistan för tillitsfull AI (så kallad ALTAI) blir en etablerad självcertifiering inom EU. EU-kommissionens förslag AI Act behöver utredas ytterligare och omarbetas för att främja och inte begränsa användningen av tillitsfulla AI-lösningar.

Uppdatera GDPR

Dataskyddsregelverket GDPR bör förenklas och uppdateras så att det bättre stödjer digitaliseringen. Dessutom behöver dataskyddsreglerna fullt ut harmoniseras inom EU. Regeringen måste driva på arbetet med en EU-gemensam infrastruktur för delning av personuppgifter och annan data. Utifrån nya lagförslag om data (Data Act) och artificiell intelligens (AI Act) behöver GDPR och andra regelverk förändras så att regelkonflikt och regelöverlappning undanröjs.

Dataskyddsregelverket
GDPR bör förenklas
och uppdateras så
att det bättre stödjer
digitaliseringen.

Näringslivet efterlyser också regelstöd för rätt att behandla personuppgifter om brott och lagöverträdelse enligt FN:s och OECD:s riktlinjer för Corporate Social Responsibility (CSR), samt bidra till bekämpning av internationell grov brottslighet.

2.5 Främja företagets forsknings- och utvecklingsverksamhet

Ett forsknings- och innovationssystem i världsklass är grunden för Europas långsiktigt hållbara konkurrenskraft. EU investerar idag mindre i FoU jämfört med USA och Kina, vilket påverkar Europas innovationskraft negativt. Detta är en långsiktig negativ trend som måste brytas. Andra delar av världen satsar offensivt på forskning och innovation, vilket ökar konkurrensen om företagets investeringar. Genom näringslivets satsningar på ny kunskap och utveckling av värdeskapande varor och tjänster skapas tillväxtmöjligheter på nya marknader.

För att investeringar ska genomföras krävs att företagen kan verka i ett attraktivt innovationsklimat, med ekosystem som medger kunskapsutbyte mellan olika aktörer (både inom och mellan olika branscher), och som möjliggör att ny teknik och nya tjänster kan nå ut på marknaden. Grundprincipen ska vara att forskning bygger på öppenhet och samarbete.

Grundprincipen ska
vara att forskning
bygger på öppenhet
och samarbete.

En av de största utmaningarna i Europa är en otillräcklig förmåga att skala upp forskning och innovationer till framgångsrika, växande affärer. Som ett sätt att hantera detta finns förslag på användning av riktade, mellanstatliga projekt för att implementera nya teknologier på marknaden, där endast företag från medfinansierade medlemsstater kan delta.

Detta riskerar inte bara att fragmentera den globala handeln och snedvrída konkurrensen på den inre marknaden, utan också att skapa splittringar som kan vara skadliga för EU på sikt.

Svenskt Näringsliv vill istället se offensiva satsningar i forsknings- och utvecklingsprogrammen på EU-nivå, med öppna utlysningar och prioriteringar som identifierats tillsammans med näringslivet. Att satsa offentliga medel i utvalda forskningsprojekt för framtidens teknologier är inte vägen framåt. Det offentliga ska sätta väl fungerande regler och företagen ska sedan konkurrera om att ta fram de bästa lösningarna utifrån jämlika spelregler. Europa konkurrerar ytterst med kunskap, vilken är nyckeln till att klara både den gröna omställningen och den digitala transformationen.

Den svenska regeringen bör därför, både inför och under ordförandeskapet:

- Motivera samtliga aktörer, inte minst de offentliga, att investera mer resurser i forskning och innovation.
- Vidareutveckla samverkansmodeller inom de EU-gemensamma forsknings- och innovationsprogrammen (särskilt Horizon Europe) för forsknings- och innovationsprioriteringar som har företagets konkurrenskraft i fokus. Fokus bör ligga på tillämpning genom exempelvis testbäddar och på ett ökat deltagande av små- och medelstora företag.
- Driva på att EU satsar mer på spetsforskning. Sedan Storbritannien lämnade unionen finns inte ett enda EU-universitet på de globala rankinglistornas Topp 20.
- Fokusera på utveckling av nya tjänster och ny funktionalitet genom ökade satsningar på tjänsteinnovation och tjänstedesign.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2021